SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 128. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 8, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ЛИПНЯ 1988 Ч. 128. РІК XCV.

ГРОМАДЯНИ ЛЬВОВА ЗОРГАНІЗУВАЛИ ВІЧЕ

Нюарк, Н. Дж. („Радіо Свобода"). — У четвер, 16-го червня у Львові відбулося велике зібрання громадян, на якому обговорено низку пекучих питань.

Почалося воно з того, що люди, які зібралися у понеділок, 13-го червня на установчі збори товариства „Рідна мова" до Будинку культури будівельників на вулиці ім. Василя Стефаника, застали там закриті двері й подалися до пам'ятника Івана Франка перед університетом, щоб там обговорити, хто винен у порушуванні законності у відмові товариству зібратися в наміченій залі. Того ж вечора постановили зібратися кілька днів пізніше, також біля пам'ятника, щоб обговорити кандидатури на партійну конференцію в Москві.

Біля пам'ятника в цей вечір зібралося між 6,000 і 8,000 осіб. Такого збору Львів не знав вже від давнього часу, люди стояли густо від пам'ятника аж до університету. Не було жадних перешкод ні з боку міліції, ні з боку армійських відділів, хоча вони ходили і розмовляли неподалік зібраних громадян.

Деякі члени, назначені на партійну конференцію від Львівської области, пішли до Будинку культури будівельників і заявили, що вони готові там зустрітися з народом. Однак зібрані біля пам'ятника люди порадилися і сказали, що така велика кількість громадян не вміститься в Будинку культури, хай назначені делегати прийдуть до пам'ятника, що ці й зробили. Тим часом продовжуються збори. Між назначеними делегатами був академік Юхновський, голова міськвиконкому Піхота, а також перший секретар міського комітету партії Василь Волков. Всі троє прибули до зібраних громадян, що вели наради під проводом Ініціятивного комітету, яким керував інженер Макар; він і надавав виступаючим слово.

Від „Українського Вісника" виступали Вячеслав Чорновіл та брати Богдан і Михайло Горині. Керуючий зборами представив їх як борців за перебудову у 60-70-их роках" і редакторів „Українського Вісника". Велелюдна громадськість прийняла їх дуже тепло. Порушено було кілька дуже важливих питань.

В. Чорновіл порушив питання, що делегати на конференцію з України від Львівської области аж ніяк не можуть заступати їхні інтереси. Він назвав кілька прізвищ, які викликають сумнів щодо компетенції в заступленні інтересів громадян, а саме: делегат Погребняк був неодноразово першим секретарем різних обкомів партії, членом ЦК та активним представни-

(Закінчення на стор. 3)

ВІДБУЛОСЯ ЗІБРАННЯ УРЯДУ УКРЕСПУБЛІКИ

Філядельфія (ОУПС). — Тут в Домі ДЦ УНР відбулося в днях 24-25-го червня ц.р. зібрання Уряду УН-Республіки під проводом проф. Ярослава Рудницького, його голови.

В обширну програму зібрання входили звіти поодиноких керівників ресортів, дискусія над звітами з найближчою „консолідаційною" Х Сесією УНРади. Вирішено відбути її в 70-річчя акту соборности, тобто в днях 20-22-го січня 1989 року в Ню Йорку на основі дотеперішнього „Тимчасового закону" з 1979 року та внести в нього поправки й доповнення, запропоновані Консолідаційною комісією ДЦ УНР і КУППО для затвердження цією Сесією УНРади. При цьому висловлено подяку проф. Іванові Самійленкові за успішне закінчення консолідаційних заходів Уряду в роках 1984-88 з КУППО. Йому ж дано признання за працю для Конґресової комісії голоду у Вашінґтоні, якої він є почесним „академічним дорадником"

У зв'язку з цим проф. Я. Рудницький доповів про свою присутність на інавгурації переслухань Міжнародної комісії голодового геноциду в Брюсселі 23-го травня ц.р. і рекомендував підтримати її працю морально й матеріяльно в майбутньому, бо її висліди будуть теж важливі для акції Уряду УНР перед Міжнародним судом у Газі, започаткованої, як відомо, ще в 1983 році.

Із звіту проф. Володимира Жили, керівника Ресорту культури й науки, присутні довідалися про його успішні дії в справі 1000-ліття Хрищення України перед ЮНЕСКО, на наукових конгресах у Равенні й Мюнхені, про численні його інтервенції в справі наукової термінології про Київську Русь а не „Росію" тощо. Разом із д-ром Володимиром Трембіцьким він бере участь у святкуваннях Тисячоріччя в Римі, де скоординує свої виступи з представником ДЦ УНР в Італії інж. О. Сухенком. На святкування Тисячоріччя Хрищення України в серпні в Гамилтоні, Канада, делеґовано заступника голови Уряду проф. І. Самійленка.

В половині вересня ц.р. заплянованo світське відзначення Тисячоліття в Царгороді — Стамбулі перед участю в міжнародному конгресі в тамошньому університеті.

Закладники не відповідають за воєнні дії ЗСА — кажуть терористи

Бейрут, Ливан. — Агентство Ассошіейтед Пресс інформує з Бейруту, що духовний керівник проіранської терористичної групи „Гозбалла" (партія Аллаха) шейк Мохаммед Гусейн Фадаллах заявив у вівторок 5-го липня ц.р., кореспондентові одної бейрутської газети, що закладники західніх держав, які знаходяться в полоні під контролею різних мусулманських груп у Ливані, не повинні потерпіти з приводу зістрілення американським військовим кораблем пасажирського літака іранської повітряної лінії.

Як відомо, випадок із зістріленням літака трапився ще в неділю, 3-го липня, і тоді були побоювання, що проіранські терористи помстяться за військові дії американців на закладниках. „Ні один із закладників, — заявив кореспондентові Фадаллах, — не несе безпосередньо відповідальности за воєнні дії ЗСА у Перській затоці. Нема також жадних доказів про їхню пов'язаність з цими справами".

Друга проіранська група „Джігад" („свята мусулманська війна") випустила навіть друком офіційну заяву, що один із двох американських закладників, Террі Андерсон, або Томас Сатерленд, будуть вбиті за загибіль 290-ох пасажирів і обслуги на іранському літаку. Заява була прочитана у передачі радіостанції „Голос нації".

Загально думають, що 18 закладників, в числі яких є дев'ять американців, перебувають в руках партії „Газболла", прихильники якої, понад 5,000 осіб, влаштували бурхливу антиамериканську демонстрацію в Бейруті. Вони скандували: „Смерть Реґенові, смерть Америці, смерть Ізраїлеві".

В заяві „Джігаду" говориться про вбивство одного американського закладника, а його тіло залишать, мовляв, на пляжі, як доказ, що помста здійснилась. 40-річний Т. Андерсон, кореспондент АП на Близькому Сході, був захоплений терористами 16-го березня 1985 року, а 57-річний Сатерленд, колишній декан сільськогосподарського факультету Американського університету у Бейруті, попав в полон 9-го червня 1985 року. Інші закладники попали в руки терористів пізніше.

ІРАН ПЕРЕТВОРИВ ПОХОРОНИ НА АНТИАМЕРИКАНСЬКУ ДЕМОНСТРАЦІЮ

Дубай, З'єднані Арабські Емірати. — Стівен Лор, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" інформує у числі з 7-го липня ц.р., що іранські екстремісти, очевидно за дозволом свого „революційного" уряду і „благословення" аятолли Хомейні, перетворили похорони частини жертв зістріленого в неділю, 3-го липня іранського пасажирського літака над Перською затокою, у велику, злісну і погрозливу антиамериканську демонстрацію.

Похоронні процесії передавались на протязі 15-ти хвилин крайовою сіткою державної телевізії. Домовини з тлінними останками жертв літакової катастрофи іранці несли на руках в оточенні родин і найближчих знайомих, а за домовинами маршувала озлоблена товпа, в числі кільканадцяти тисяч осіб, з прапорами, транспарантами, ручно виписаними антиамериканськими гаслами. Колону замикали парамілітарні частини з автоматичною зброєю. У повітрі лунали злісні погрози на адресу З'єднаних Стейтів Америки і їхніх альянтів на Близькому Сході, як, наприклад, „Смерть Америці", „Відплата, відплата", „Війна аж до остаточної перемоги".

Кількатисячна колона жінок в чорних одягах йшла у похоронній процесії мовчки з похиленими вдолину головами. Вони, а не голосні „революціонери", робили сильне враження на тих, які мали нагоду особисто спостерігати похорони, або принаймні оглядати їх в телевізії. Кожна домовина була покрита іранськими зелено-білими і червоними прапорами. Через голосники з автомобілів весь час передавалась жалібна музика і молитви Корану. Коментатор іранської телевізії заявив, що сотні тисяч брали участь у цьому похороні-демонстрації. Закордонні кореспонденти і агентства подають більш реальну цифру учасників на кількадесять тисяч осіб. Досі виловлено і похоронено 200 тіл з усіх 290, які були на літаку зістріленому ракетами з американського військового корабля помилково, взявши його за військовий бомбовик. Не зважаючи на висловлений президентом Роналдом Реґеном жаль з приводу помилкового трагічного випадку, іранські урядові речники не перестають погрожувати відплатою Америці, хоч знають, що конфлікт із ЗСА ще більше затіснить ізоляцію Ірану і погіршить її відносини з багатьма країнами світу у політичній й економічній ділянках.

988 1988

Вже можна купити звукозапис концерту в Лінкольн Центрі

Джерзі Сити, Н.Дж. — Великий релігійний концерт що відбувся для відзначення 1000-річчя Християнства в Україні 14-го лютого 1988 року в Лінкольн Центрі в Ню Йорку, а відтак був повторений 28-го лютого в Атланті, Джорджія, був записаний на стрічках. Тепер ці стрічки можна вже купити і комплект їх, тобто дві касети, коштують 20 дол.

Замовляти можна у Фундації ім. Мазепи: Mazepa Foundation, Inc. 272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N. J. 07078, залучуючи крім оплати за звукозаписи додатково 1.50 на поштову пересилку.

Виконання звукозапису є технічно бездоганним і віддає зразково велич концерту, а зокрема прем'єру ораторії „Неофіти", скомпонованої українським сучасним композитором Маріяном С. Кузаном.

Нагороджено праці двох студентів

Філядельфія. — У червні 1986 року Дарія Кузик створила фундацію при Товаристві Св. Софія в пам'ять її померлого мужа, інженера Дмитра Кузика, зложивши суму 11,000 дол. Ціллю Фундації ім. інж. Дмитра Кузика є заохотити українську студентську молодь цікавитися, студіювати і писати про Українську Католицьку Церкву, а головно про патріярхат УКЦ. В тій цілі фундація розписує щорічно конкурс і надіслані праці нагороджує відсотками з депонованої суми. Фундацією заряджує Управа, в склад якої входять: о. митрат д-р Іван Біланич, д-р Володимир Пушкар, проф. Альберт Кіпа і д-р Володимир Кліш.

У 1987 році Управа проголосила другий конкурс „Тисячоліття Християнства України, патріярхат і молодь" і отримала дві праці: від Маріяна Білинського з Вашінґтону і Маріянки Якубовської з Баффало, Н. Й. Дня 26-го травня ц.р. (з опізненням, спричиненим різними, непередбаченими Управою, обставинами) Управа — без о. І. Біланича — переглянула і обговорила обі праці і признала М. Білинському нагороду в сумі 450 дол., а М. Якубовській 150 дол.

Тему на конкурс на 1988 рік усталено на сходинах 19-го червня ц.р.: „Патріярхат Української Католицької Церкви в творах Патріярха Йосифа". Управа фундації звертається із закликом до української студіюючої молоді і заохочує взяти участь у цьому конкурсі.

Реченець надсилання праць на адресу Товариства Св. Софія кінчиться 31-го грудня 1988 року. Адреса: St. Sophia Religious Association, 7911, Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117.

Наступила зміна на пості генерального секретаря НАТО

Брюссель, Бельгія. — У п'ятницю минулого тижня, 1-го липня ц.р., пост генерального секретаря Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) перебрав колишній міністер оборони Західньої Німеччини Манфред Вернер. Він замінив на цьому пості британця лорда Керрінґтона.

М. Вернер — оптиміст з натури. Він вірить у добру волю західнього і східнього бльоків, залежних від великих держав, які в останньому часі почали переговорювати між собою. Він має на увазі З'єднані Стейти Америки і Совєтський Союз та позитивний діялог між ними, який розпочався свого часу у Женеві першою зустріччю на вершинах між президентом Роналдом Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим. „Сьогоднішня ситуація у світі посилює оптимізм в домовленість", — заявив Вернер групі кореспондентів. Він переконаний, що багато буде залежати від політики Москви і її бажання причинитись до дійсного роззброєння і вирівняння збройних сил в обидвох бльоках.

Як відомо, совєтські збройні сили і війська Варшавського Пакту значно перевищують збройні сили НАТО у числі вояків і у звичайній зброї. „Якщо нам вдасться вирівняти цю справу, ми станемо ближче до миру", — заявив енергічний 53-річний М. Вернер, юрист і політик, який користується повним авторитетом в усіх шістнадцяти країнах, які входять в оборонну систему НАТО.

У СВІТІ

У МАНІЛІ НА ФІЛІППІНАХ відбулись бурхливі антиамериканські демонстрації. Понад 5,000 демонстрантів домагалися ліквідації американських військових баз на їхній території. Підійшовши до забудувань амбасади ЗСА демонстранти зударились з поліцією, яка не дала дозволу демонстрантам наближатись до амбасади. Філіппінські пацифісти, комуністи і скрайньо-ліві угрупування зумисно зорганізували цю демонстрацію під час тривання переговорів у справі продовження реченця баз між представниками Вашінґтону і Манілі. У вислідi зудару, а зглядно обкидування поліціянтів пляшками, камінням й іншими твердими предметами, п'ять поліціянтів були поранені. Як відомо, недавно сенат Філіппін прийняв незобов'язуючу уряд резолюцію про ліквідацію американських баз. За резолюцією голосували усі сенатори лівих, ліберальних і комуністичної партії, а також деякі законодавці урядової партії. Президент країни Коразон Акіно не зайняла дотепер виразного становища до цієї справи.

ЯК УЖЕ ВІДОМО, КОМУНІСТИЧНИЙ В'єтнам почав поступово виводити з Камбоджі свої окупаційні сили, які у числі понад 50,000 вояків перебували там кілька років. До 1990 року В'єтнам зобов'язався забрати усі свої військові частини і передати контролю Камбоджі повністю в руки створеного там прокомуністичного уряду. Існують побоювання, що після відходу в'єтнамців нічого не стоятиме на перешкоді 30-тисячній армії Поль Пота вмаршувати до столиці і влаштувати там різню його противників. Як відомо, так звана армія Поль Пота вимордувала свого часу у Камбоджі від одного до трьох мільйонів камбоджійців.

КОЛИШНІЙ АМБАСАДОР Ізраїля до Організації Об'єднаних Націй Бенямін Натаніягу заявив кореспондентам в Єрусалимі, що єдиний спосіб припинити заколоти на контрольованих Ізраїлем землях є прийняття строгіших законів проти заколотників. „Усі, які піднімуть руку, щоб кинути запальну пляшку на державний чи приватний об'єкт з метою підпалу повинні знати, що його можуть застрелити без попередження", — заявив Натаніягу, викликавши своєю заявою критику противників такої скрайньої тактики, а також закордонні спостерігачі висловили своє застереження. Колишній дипломат вважає, що „більшість ізраїльських виборців з усіх політичних партій домагаються введення більш строгої політики у відношенні до палестинців, які беруть участь у безпорядках. Можливо, що це таке його „виборче гасло", — кажуть деякі політичні аналітики, — бо він збирається кандидувати до парляменту в листопаді цього року.

ПОНАД 20 ОСІБ ЗАГИНУЛО у боях між палестинськими парамілітарними частинами і проіранськими шіїтами, які на протязі трьох днів ведуть між собою бої на південних передмістях Бейруту. Поінформовані особи кажуть, що 67 осіб були поранені тільки у цій одній битві. Від 1-го травня ц.р. до тепер загинуло 151 особа і 594 були поранені. Бої між палестинцями і деякими мусулманськими групами в Ливані тривають далі, не зважаючи на сирійське посередництво.

В КОМУНІСТИЧНОМУ В'єтнамі розпочалась широка нагінка на дисидентів і усіх осіб, які мають відвагу критикувати теперішню політику уряду. Минулого тижня суд в Ганою засудив на різні виміри кари п'ятьох письменників і журналістів, які не бажали ходити в режимових шорах. Політичні спостерігачі кажуть, що засуд цієї п'ятки інтелектуалів має бути також пострахом для інших письменників, поетів, журналістів, вчених, а навіть студентів, що існують певні обмеження в їхній діяльності і закони держави, яких вони повинні строго дотримуватись. Азійська група спостерігачів, які слідкують за порушенням прав людини в Азії, інформує, що у зв'язку з діяльністю засудженої п'ятки, поліція заарештувала також тих осіб, які в будь-який спосіб допомагали їм здійснювати задум. Наприклад, пересилали їхні писання за кордон, переписували тощо. Виступ проти „соціялістичної системи" у В'єтнамі вважається кримінальним злочином і карається на підставі існуючих там кримінальних кодексів.

В АМЕРИЦІ

НА ВІДВІДИНАХ У ЗСА перебуває цього тижня шеф штабу військ Совєтського Союзу маршал Сергей Ахромеєв. Його запросив шеф злучених штабів збройних сил ЗСА адмірал Вілліям Кров в наслідок їхньої зустрічі в грудні 1987 року. Перебуваючи тут, маршал С.Ахромеєв оглядатиме деякі „дорогоцінності Пентаґону", включно з новозамовленим нуклеарним літаком „Теодор Рузвельт" та бомбовиком типу Б-1. Військові чиновники твердять, що він не побачить жадних таємних і важливих військових об'єктів, перебуваючи тут. Натомість він побачить справжнє американське родео і печення бика, коли буде гостювати в стейті адмірала Крова, Оклагомі.

ВИГЛЯДАЄ, ЩО ПІДВИЩЕННЯ мінімальної заробітної ставки в Конґресі зможе пройти в такий спосіб, що президентові Роналдові Реґенові буде тяжко або й майже зовсім неможливо накласти своє вето на цей законопроєкт. Спосіб запропонованих змін — це послідовне підвищення ставки кожного року на 30 до 40 центів, яке у 1991 році досягло б 4.55 дол. Саме ці поступові підвищення правдоподібно дадуть бажані наслідки, хоча не конечно такі, як цього собі бажали б всі зацікавлені цією справою.

ВІДКОЛИ ІМІҐРАЦІЙНІ чинники взялися серйозно за введення в життя іміґраційного закону з 1986 року з 1-им червня ц.р. невесело стало жити нелеґальним мешканцям ЗСА. Можливості праці дуже зменшилися, зокрема у більших підприємствах. Для нелеґальних іміґрантів існує тільки праця найнижчої фізичної якости з найнижче платною ставкою. Не зважаючи на існуючі перешкоди вони всіма силами стараються залишитися в ЗСА.

У ВАШІНҐТОНІ 72 члени Конґресу натискають на президента Роналда Реґена та інших світових провідників, щоби вставилися в справі смертного вироку в Південній Африці шістьом засудженим злочинцям з Шарпвіллу. Вирок є назначений на 19-го липня ц.р. Вони були засуджені за вбивство негритянського радного з цієї місцевости.

ЗГІДНО З ЗАЯВОЮ речника Американського правничого товариства Ричарда Коллінса, угода, яку тому три роки підписано з Асоціяцією совєтських адвокатів не буде відновлена. Цей контроверсійний договір був продовж трьох років під обстрілом групи американських адвокатів в тому числі українців. Опоненти цього пакту працювали послідовно і наполегливо, щоби це не повторилося, але й прихильники не залишалися позаду, бо хоча договору не будуть відновляти, то діялог із совєтськими адвокатами буде продовжуватися неофіційним шляхом.

СОЮЗІВКА ВІДКРИЛА 35-ИЙ ЛІТНІЙ СЕЗОН

Союзівка. — Чепурна і чиста, заквітчана зеленню і осяяна соняшним промінням раннього літа, ця популярна оселя УНСоюзу в Кетскильських горах відкрила свої ворота вже в п'ятницю, 1-го липня ц.р., для численних гостей, започатковуючи свій 35-ий з черги літній сезон, що триватиме 10 тижнів до свята Дня Праці.

В суботу, як і в минулих роках, немов леґіні з гір почали виходити з ліса молоді хлопці та дослівно облягли відбиванкову площу де впродовж трьох днів відбувались товариські змагання за реґіональним порядком. Ще того самого вечора цю площу наказав управитель Іван Флис, мол. скропити водою, бо жовта глина почала загрожувати сусідньому тенісовому корті, ну й необхідній „снекбарі".

Не краще попалось тенісовим кортам в долішній частині оселі, де понад 30 тенісистів впродовж двох днів змагались в чотирьох групах чоловіків за примати УСЦАК-Схід. А приманлива, синява вода в басейні запрошувала не тільки спортовців, але й менш енерґічних гостей до прохолоди. А для товариських розмов, чи палких дискусій на актуальні теми дня Союзівка приготовила доріжки з лавками та гарно прочищені площадки чи терасу „Веселки".

У вечірніх годинах гості заповнювали охолоджену залю „Веселки" на мистецькі програми і забави. Як ніколи перед тим, гостей з трудом приходилось „випрошувати" з їдальні, яка в цьому році удостоїлася охолодження. Тепер довше тривають розмови „при каві", що дещо утруднює працю кельнерок під зарядом пильної і ввічливої господині Софії Шпак.

З нагоди довгого вікенду — Дня Незалежности, що припадав на понеділок, 4-го липня, — Союзівка обдарувала своїх гостей двома мистецькими програмами в суботу і неділю, трьома забавами і мистецькою виставкою Вікторії Варварів.

Вже у п'ятницю увечері оркестра „Акула" з Чикаго приґравала до танців у залі „Веселки" під час першої із трьох забав.

У суботу увечері гостей забавляло подружжя Ганна і Зіновій Маринці. Ганна відспівала кілька сучасних пісень при фортепіяновому супроводі Надії Савин, а Зіновій розвеселяв гостей анекдотами, зокрема новими з України, як теж рецитаціями поезій, включно зі своїми власними.

Програмами цього і наступного вечора вів Роман Швед. В суботу виступила також урядуюча „Міс Союзівка" Тамара Коритко, яка коротко описала значіння двох великих дат — Тисячоліття Хрищення України і 212-ті роковини проголошення незалежности ЗСА.

Після програми гості мали до вибору дві оркестри

(Закінчення на стор. 4)

Вперше на сцені Союзівки — З. Маринець, його дружина Ганна і піяністка Н. Савин.

(Фото: ред. М. Коломиєць)

Молода мисткиня В. Варварів біля своїх експонатів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Корчення комунізму у діяспорі

На тлі теперішньої ситуації у самому СССР та в його европейських сателітах, колишнє гасло совєтської закордонної політики „Угроблення капіталістичного світу" звучить, як глум — і ніхто зі совєтської партійної верхівки його не повторює. На цьому місці була вже мова про те, що спроба створити амальгам комунізму і капіталізму у так званому еврокомунізмі збанкротувала. Найчисленніші поза межами СССР комуністичні партії у Франції і в Італії скорчилися до такого ступеня, що перестали бути чинником, з яким рахуються у цих країнах і ніхто їх не запрошує до парляментарної міжпартійної коаліції. І на наших очах розпочався процес корчення комунізму й на інших континентах. На останній конференції на вершинах Реґена і Ґорбачова устійнено календар відкликування совєтської армії з Афганістану. Щоб зберегти в „єдиній неподільній" Росії Вірменію і Азербайджан, які одна з одною ворогують і доводять до кривавих зударів, — вислано туди для „пацифікації" совєтське військо. Зате виявляється, що на цій зустрічі Реґена й Ґорбачова була мова і про відкликання військ сателітської Куби з африканської Анґолі.

Знаходимо про це обширну статтю у часописі „Кришчен Саєнс Монітор" з дати 24-го червня ц. р. Анґоля — велика територією країна на понад 480,000 квадратових миль — більша, як стейти Текса і Каліфорнія разом узяті. Але населення лише понад вісім мільйонів осіб, несповна 19 осіб на одну квадратову милю. У половині XVI сторіччя Портуґалія перетворила Анґолю у свою колонію, але щойно після напливу туди близько півмільйона портуґальців почала там творитися новітня цивілізація. Разом із нею зріс свободолюбний рух у автохтонних племенах. Від 1961 року почалася там партизанка проти портуґальського правління і вона добилася того, що в 1974 році Портуґалія погодилася на проголошення самостійности Анґолі, що сталося в 1975 році. Проте з хаосу, що там настав, скористала, як звичайно, Москва. Вона допомогла створити так званий Народний рух — насправді комуністичну партію і заволоділа цією країною, виславши туди 25,000-40,000 війська свого сателіта Куби Фіделя Кастра.

Проти скомунізованої Анґолі вислала своє військо Південна Африка, підтримуючи тамошню протикомуністичну партизанку. Лідер цього самостійницького протикомуністичного руху Йонас Савімбі приїздив два роки тому до Вашінґтону, але Уряд президента Реґена не дуже квапився одверто підтримати цю партизанку з уваги на її протектора Південну Африку, найближчого сусіда Анґолі, яка своєю державною системою повної расової сеґреґації („апартаїд") спичинила була кількакратні догани від безсильної Ради Безпеки Об'єднаних Націй та довела й до деяких господарських санкцій збоку Америки. Але комуністичний режим в Анґолі болюче відчув економічну кризу в СССР. Москва ніколи не оприлюднювала цифер своєї фінансової допомоги чужим країнам. Проте можна здогадатися, що в теперішній економічній скруті Совєтського Союзу — це для нього непосильний тягар фінансувати комунізм в Анґолі з кількадесятитисячним військом Куби.

І тому президент Реґен мав добру коньюктуру для переконання Ґорбачова, щоб відкликати не тільки совєтські війська з Афганістану, але й кубинські війська з Анґолі і цим доказати ділом, а не словами, миролюбний характер його, Ґорбачова, політики. За посередництвом між Анґолею і Південною Африкою та Америкою взявся єгипетський президент Госні Мубарак. Саме 24-го червня ц. р. відбулася уже друга з черги конференція в Каїро представників Анґолі, Південно-Африканського Союзу, Куби й Америки. Йдеться про відкликання кубинського війська з Анґолі та одночасне відкликання південно- африканського війська з сусідньої Намібії, яка дістала б державну самостійність. Висліду цієї конференції ще не проголошено, але сутньою проблемою є факт, що і сам Совєтський Союз зрозумів, що заведення комунізму у всьому світі — це утопія і що совєтський сателіт Куба Фіделя Кастра погодилася на залишення африканського континенту. Суттю проблеми не є доля цієї чи іншої африканської країни, а факт, що насаджування силою комунізму на всіх континентах — збанкрутована мрія московських імперіялістів. За Анґолею певне піде Етіопія і Південний Ємен. Престиж і реальні впливи СССР зменшились і далі поменшуються.

Ярослав Курдидик

ДУКАКІС — ПРОТИОБОРОННИЙ КАНДИДАТ

Є таке глибоковдумливе наше фолкльорне прислів'я, що мовляв: „Розуму і чесности не можна купити навіть і на Сорочинському ярмарку..." Висновок із цього простий, що їх треба мати. Думки у цьому прислів'ї, дуже змістовні своєю простотою, підходять і відносяться достеменно до характеристики доволі тепер популярного демократичного кандидата на майбутній евентуальний президентський пост — Майкела Дукакіса.

Деякі опоненти із найближчого оточення Дукакіса характеризують його, що він у своїй загальній настанові — це типічний безкровний і бездушний технократ. А в дальшій його особистій аналізі, що М. Дукакіс не визнає Церкви і релігії, ані в родинному, ані громадському житті. В одному із нещодавних інтерв'ю, цей кандидат до Білого Дому, підкреслив це зовсім одверто, що він буде притримуватися найсуворішого конституційного розмежування, будь-яких релігійних впливів від держави.

Оце так із цих кількох коротких заяв вийшла наяв і заповідається перспектива впливу та одуховлення цього кандидата.

Але ще більш промовистою, небезпечною і діймаюче загрозливою настановою цього ліберального демократичного ставленника є це, що він заявляє і то одверто, без усяких замасковувань — дослівно розброїти ЗСА і таким робом позбавити їх самого найосновнішого — міці і престижевого становища, як дійсної і неоспоримої досі, світової надпотуги.

Ось прислухаймося уважливіше до цих заяв Дукакіса: — „Одним із моїх найважливіших плянів — це безоглядно скоротити видатковання на крайову оборону і в такий спосіб перевести редукцію сучасного державного бюджету. Я є рішуче, — заявляє цей мілітарний оборонний ігнорант — за цілковитою ліквідацією системи „Зоряної війни", як теж за тим, щоб обмежити до мінімум у виготовлюванні і продовжуванні всіх дотогочасних досвідів із важчого типу модерної зброї.

Мабуть після оцих „розторощуючих пацифістичних об'явлень", як і слід було очікувати, передвиборчі дорадники Дукакіса звернули йому увагу на це, що всякі його хоч би тільки і натяки на послаблення оборони ЗСА, можуть йому не лише діймаюче, і навіть розторощуюче, пошкодити, але й підірвати до нього громадське довір'я ЗСА.

І ось тепер ми дуже помітно бачимо, як останніх своїх виступах Дукакіс намагається вибілити і спростовувати свої попередні „зміновіховські пляни".

Слід теж завважити, що цей політичний імпровізатор щодо реалізування своїх намірів заявляє, що одним із його чергових плянувань, це піднести податки і таким чином створити добробут і знівечити „всяке зло", подібно, як він вчинив у стейті Массачусетс, де він є губернатором.

Не менше політичною бравурністю у виступах Дукакіса, є мілітарне обезсилення НАТО в такий спосіб, щоб відкликати зі Західньої Европи, щонайменше 50 відсотків вояків та зменшити кількість зброї з усіх дотеперішніх американських мілітарних баз. І тут кожний здорово думаючий громадянин Заходу розуміє, що того роду переведена редукція — це не лише обезсилення сучасної міці НАТО, але теж і відкриті навстіж обеззброєні ворота для Москви, а посередньо і для Варшавського Пакту.

За чергову, не менше несерпну заяву треба прийняти факт із підкреслюванням, що однією із моїх майбутніх завдань, як евентуального президента ЗСА, це зааранжувати при основній допомозі Америки, таке сильне і безоглядне ембарго проти Південно Африканської Республіки (ПАР), щоб її обезсилити у виконуванні її дотеперішньої важливої ролі, яку вона намагається відігравати у геополітичному формуванні цього континенту."

Ми ніколи не схвалювали політики ПАР, а зокрема її т. зв. апартеїду (поділу окремих рас), але важливе геополітичне значення цієї держави ми завжди розглядаємо під кутом суто стратегічної точки погляду: „Що хто б не вмостився у Кейптавні, цей автоматично контролювати буде обидва океани — Атлантійський та Індійський. І він „оцей хтось" — стежитиме за „старими і давніми об'їздними шляхами", а зокрема у випадку, коли б, як це вже було двічі — одним бомбардувальним налетом, перетнуть і спаралізують, цю важливу транспортову точку — Суезький канал.

Та, мабуть, із цих декількох вищенаведених даних ви стачить, щоб собі приблизно уявити, що всі ці лідерські недоліки Дукакіса, є крайньо лівого напрямку, а тим самим і всіх, що його ентузіястично підтримують — готуються дочекатися цього моменту, щоб ЗСА своєму дотогочасному історичному післанництві перестали врешті плисти „проти протикомуністичної течії". Бо плисти проти такої течії — постійно вимагає сторожкости, напруги, зусилля і головне вміння змобілізувати у поширеному розумінні і значенні всіх людських і матеріяльно-індустрійних ресурсів, як теж бути у сталому бойовому поготівлі; а це дослівно для оборони всього вільного світу!..

К. Крупський

ЧИ ПОВСТАНУТЬ НЕРОСІЯНИ?

„Will the Non-Russians Rebel? State, Ethnicity, and Stability in the USSR" by Alexander J. Motyl, Cornell University Press, Ithaca and London.

Цьогорічний весняний випуск журналу „Політікал Саєнс Квортерлі" надрукував рецензію на книжку професора Колюмбійського університету Александра Мотиля п.з. „Чи повстануть неросіяни?, — держава, етнічність і стабільність в СССР".

Рецензовану книжку видало книжкове видавництво Корнелл університету в 1987 році, в ЗСА і в Англії. Досі мені не доводилось зустріти в нашій пресі згадки про журнал „Політікал Саєнс Квортерлі", а на ділі, це один з престижевих американських журналів, який форматом і засягом змісту подібний до журналу „Форейн Афферс" та навіть старший від цього останнього, бо появляється уже понад сто років.

Автором рецензії є Ларі Л. Ґюнтнер з „ЮС Армі Вор Каледж". На вступі своєї рецензії автор висловлює думку, яка є немов повторенням думки автора книжки висловленої у вступі до його книжки, а саме, що в загальному дослідники націоналістевої проблеми Совєтського Союзу є поділені на два протилежні табори: на „дезинтеґраціоністів" і на „недезінтеґраціоністів". Перші уважають, що совєтська держава, як багатонаціональна — псується і тому нею керувати стає чимраз більше важко, а це вкінці доведе до її розпаду. Другі уважають, що етнічна справа — це не проблема Совєтського Союзу тому, що Кремль уміло керував цією справою в минулому і дасть собі раду з ними в майбутньому.

Автор цієї книжки, — каже рецензент, — намагається відповісти на питання: „Чиї аргументи найбільш доречні?". Його висновки, — каже рецензент, — спочивають на наступних чотирьох точках: скриті суперечні тенденції є притаманні способові росіян: неросіяни можуть схотіти повстати масово; але як довго інструменти безпеки державної сили (КҐБ і військо) залишаться в цілості, так довго протидержавні колективи та еліти не можуть мобілізувати чи творити союзи з іншими групами; неросіяни не повстають тому, що вони не можуть повстати.

Останнє речення, або за висловом автора рецензії, „четверта точка" — це дослівний вислів із самого закінчення книжки проф. Мотиля. А далі рецензент пише: „Між тезами, а висновком автор зручно стосує і розбудовує порівняльну політичну аналізу: детальні дефініції етнічности, геґемонії та ідеології, які оформлюють концепційну дискусію тріяди — держави-етнічности-стабільности.

Це, — каже рецензент, — в основному (але не виключно) стосується України, бо Україна, на думку автора книжки, є „совєтським політичним центром тяжіння, він уважає, що якщо українці не підірвуть, чи якщо вони не зможуть підірвати етнічної стабільности СССР, то цього зробити не в силі якась інша неросійська нація. Тільки українці мають силу, спаяність, політичні і соціяльні ресурси для того щоб становити поважну загрозу совєтській державі. Україна є тим, що може стати Польщею Совєтського Союзу".

Мотиль, — пише рецензент, — не бачить того, щоб політика гласности дала якусь розв'язку націоналістевій проблемі Совєтського Союзу. Він уважає, що всякі поширення автономії для народів Совєтського Союзу, тільки злеконцентрує авторитет, а у висліді того знов прийде до нової хвилі політичного утиску.

І яка іронія, — каже рецензент, — що усі дослідники совєтської етнічної політики здають собі справу з того, що етнічні росіяни самі з їхнім російським націоналізмом стають загрозою для етнічної стабільности, а головно тому, що вони (росіяни) зустрічають всякі неспокої мілітарним способом русифікації. Совєтський Союз є багатонаціональною країною, яка ще й мусить турбуватись „домашньою охороною" та пов'язаними з цим проблемами, яким немає відповідника на Заході".

Так в основному виглядає названа книжка в рецензії надрукованій в журналі „Політікал Саєнс Квортерлі", але ми певні, що вона далеко більше вартісною і побажаною виглядатиме в осуді українського рецензента й читача, бо хоч назва книжки вказує на те, що в ній мова про усі поневолені Москвою народи, а на ділі, її автор вибрав Україну, щоб нею продемонструвати те, як Москва поневолює народи совєтської імперії. Автор на основі наукових досліджень доводить як Росія нищить культуру поневолених народів, насильно впроваджує російську мову в Україні та в інших поневолених Москвою країнах.

В книжці подані статистичні таблиці не тільки мовної політики Москви в Україні, але й також подані таблиці економічного і соціяльного стану, шкільництва і воєнних втрат України в час Другої світової війни.

Варто згадати, що Александер Мотиль в 1984 році захистив докторську дисертацію п. н. „Етнічна стабільність совєтської багатонаціональної держави: концепційність, інтерпретація, справа досліджень". Крім цього він є автором цінних наукових статтей і розвідок з українською тематикою, друкованих в українських англомовних журналах та у відомому американському журналі „Проблемс ов комюнізм".

Серед вибраної бібліографії автор подав імпозантне число українських авторів та збірних праць таких, як Енциклопедія Українознавства та інших. У десяти розділах 188-сторінкової книжки подав велике число (379) приміток, — як додаткове пояснення чи цитати думок визначних знавців обговорюваної теми.

Наша стаття не є спробою дати критичний огляд названої праці проф. д-ра Александра Мотиля. Основною метою нашої статті є звернути увагу нашої читацької публіки на те, що англомовна література про Україну збагатилася цією вартісною і корисною для української справи, книжкою.

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Галя Клим

Витривалість і успіх в музиці

Однією з цінних прикмет людського характеру є витривалість, що поєднується зі сильною волею і завзятістю досягнути якнайкраще завершення розпочатого діла. Витривалість зарисовується вже в дитинстві і буває дуже виразна у шкільному віці. Сам талант молодої людини ніколи не вистачає . Він мусить єднатися з важкою працею, із поборюванням перепон і нехтуванням тимчасових невдач.

Усе те є виїмково дуже потрібне у вивчуванні такого складного предмету, як музика. Мабуть найбільше популярним інструментом і то не тільки у нас українців, є фортепіян привабливий готовою скалею всіх, уживаних у музиці звуків, з яких навіть діти передшкільного віку, без усякої допомоги, можуть скласти бажану мелодію. Це так легко не вдається, наприклад, на струнних, чи духових інструментах.

За спрямуванням батьків, послушні діти радо годяться починати вивчати гру на фортепіяні, але швидко переконуються, що справа не легка. Постійна увага і терпеливість є майже їм ворожі, вони знеохочуються і часто тільки після кількох місяців кидають навчання музики.

Загально кажучи, молодь находить час для музичних студій до свого середньошкільного віку і коли їх покидає, виправдується перевантаженням всякого роду іншими заняттями.

Формальне завершення навчання гри на фортепіяні в Українському Музичному Інституті Америки вимагає приблизно 11 років важкої праці і тільки дуже талановиті, амбітні і завзяті одиниці її витримують, не дивлячись на це, чи музика буде в дальшому їхнім головним заняттям.

Подібно представляється справа в загальному, поза нашим, українським довкіллям. Для прикладу подам дані з життя організації приватних учителів музики, переважно піаністів, у нашому стейті, яка має назву „Мюзік Едюкейторс Ассосіейшен оф Ню Джерзі" і яка існує від 1935 року.

У цьому шкільному році здавали кінцеві річні іспити 1,241 учні гри на фортепіяні, від 127 учитеків. Ув останніх двох категоріях заавансування, в т. зв. янг артіст препараторі і в „янг артіст" були вже лише 33-оє учнів, а тільки із „янг артіст" категорії отримали найвищу оцінку 98. Ці учні були обов'язані виконати при іспиті, очевидно напам'ять, чотири фортепіянові твори головних музичних стилів. Звичайно, вимагається Прелюдію і Фуґу Й. С. Баха, цілу, переважно тричастинну сонату Бетговена, та заавансований твір романтиків, як також твір імпресіоністів, або сучасних композиторів.

Отримавши найвищі оцінки, ці учні є призначені грати по одному з вибраних суддями творів в програмі т. зв. мастер клес, сказати б показової лекції, яку провадить завжди запрошений концертовий піяніст, нечлен організації. Така лекція дуже цікава і корисна для учнів і для учителів, бо вона багата в подрібні критичні зауваги і практичні поради.

Нам приємно було дістати повідомлення, що серед трьох учнів „янг артіст" категорії з найвищою оцінкою є цьогорічна абсольвентка УМІ Мірям Худьо. Її іспит відбувся в присутності двох суддів, прізвища яких д-р В. Воркінґер та М. Презент. Від кожного одного Мірям дістала докладну письменну критику та оцінку 98. Судді призначили їй грати в програмі „мастер клес" твір, що вона його найкраще виконувала, а це „Відблиски на воді" Дебюссі.

Лекція відбулася 16-го червня у приміщенні бібліотеки в Медісон, Н. Дж., і її провадив концертовий піяніст Соломон Міковський. Програму лекції виконували четверо студентів. Великою і дуже милою несподіванкою для нас було те, що крім Мірям найшовся ще один виконавець-українець, Джім Федоркевич, учень Нелі Даглес. Як ми, опісля, довідалися, він живе у Вейні, Н. Дж. і його одна сестра вивчає вже вісім років гру на гарфі, а друга шість років на скрипці. Дж. Федоркевич виконав у програмі показової лекції Прелюдію і Фуґу Баха в Ціс-дур, том І, і зразу виказав свою природну музикальність і добре розуміння поліфінічного стилю. До двоє інших виконавців належали: Рабі Менг, учениця Елеанор Стетмор, яка відіграла дві частини Сонати Бетговена, Оп. 28, ч. 2, та Ендру Ву, учень Сендри Коген, який виконав три частини із твору Прокофієва, Оп. 22 „Проминаючі Візії".

Прізвища цих двох учнів вказують на їхнє орієнтальне походження, а успіхи саме таких студентів музики для нікого не є несподіванкою. Вони навіть з невеликим талантом, зате великою запопадливою працею і амбіцією переважають серед переможців усяких музичних конкурсів, дістають найвищі оцінки при іспитах, ними переповнені музичні школи і в коледжі ЗСА. Їхня саме залізна дисципліна домашнього виховання не дозволяє кидати розпочате діло. В сьогоднішньому зматеріялізованому наскрізь світі, вони, студіюючи в так великій кількості музику, мабуть більше, як наші свідомі цього, що саме музика скріплює їхню самодисципліну, витривалість, завзятість, а головно збагачує інтеліґентність. Приємно, що в цьому році організацію МЕА репрезентували вибранці українці разом із студентами Орієнту.

Якщо йдеться саме про витривалість у важкій праці, то вона була подиву гідна у нашої М. Худьо. В цьому одному шкільному році Мірям закінчила дипломом музичні стурії УМІ з оцінкою „визначно", дала свій перший самостійний концерт, склала з відзначенням матуру в Школі Ук-

(Закінчення на стор. 4)

Ярослав Падох

ОСТАННІЙ МОГІКАНИН: ВІКЕНТІЙ ШАНДОР

II.

Д-р Шандор свідомий своєї відповідальности не залишив і на еміграції дальшої боротьби за державну долю своєї вужчої батьківщини. Виконує її в єдино доступний сьогодні і близький йому спосіб, передусім шляхом публіцистики й науки.

Його дорібок на цьому полі засягає біля сотні статтей і розвідок. Статті друковані в журналах „Сучасність", „Український Квартальник", Юкреінісн Рев'ю, „Український Тижневик", „Український Бюлетень", „Вісник Товариства Українських Інженерів", „Українське козацтво" й ін. та в часописах: „Свобода", „Самостійна Україна", „Голос Лемківщини" „Народна Воля", „Новий Шлях" й інші. Статті майже без вийнятку відносяться до проблеми нашого Закарпаття, зокрема до його боротьби за незалежність або бодай автономію. Вони залишаться на майбутнє поважним джерелом до історії батьківщини автора.

Зокрема варто підмітити статті поміщені в „Сучасності". Є між ними такі: „У тридцятьліття Карпатської України" (1969 р.), „Русини-українці і словаки" (1970), „Карпатська Україна і Угорщина" (1974), „Бенеш з екзилі і карпатські українці" (1982), і рецензія на книжку Кеннана, яка торкається нашої теми (1971). Окремо слід підкреслити користь, яку приносять статті ювілята друковані в англомовних журналах, які були перераховані раніше. Особливо інтересна двадцятьсторінкова стаття „Carpatho-Ukraine in the International Bargaining of 1918-1919", що була надрукована в 1954 р. в „Українському Квартальнику. Підмічуємо її тому, що вона, це одна з численних праць ювілята, які з'ясовують не лише давні круті стежки мадярської, польської й чеської дипломатії проти визвольних намагань Карпатської України, але й сучасні, зокрема мадярські маріння про відбудову „тисячлітньої корони св. Стефана" з давніх кордонах.

З-поміж наукових праць ювілята треба назвати цінну 21-сторінкову статтю п. н. Карпатська Україна — зфедерована держава", надрукована у 177-му томі „Записок Наукового Товариства ім. Шевченка" й видання ще й окремою брошурою. Вона подає цікаві інформації про довгий шлях Закарпаття до статусу члена Чехо-Словацької федерації. Праця з'ясовує великий занепад почуття національної окремішности не лише між селянами, але й священством, яке над мадярським тиском не затратило (за Виспиянським) „золотий ріг" своєї окремішности й національної достойности.

Варто навести одну тодішню заяву надруковану в офіціозі нашої Української Греко-Католицької Церкви „Русин є так само організованою частиною мадярства, як і самі мадяри, між обома є тільки та різниця, що одні говорять по-мадярському, а деяка частина других — говорить по-руськи. Національних аспірацій русини не мають і не мали".

До такого стану довів не тільки адміністраційно-поліційний тиск та скасування українських шкіл (в 1913 році було на Закарпатті тільки 34 „руські" школи, в яких до того вживано мову тільки на годинах релігії та церковного співу! (але й страшенне, ймовірно плянове, виголоджування населення, якому після земельної реформи, приділено по півгектара ґрунту, без пасовиськ і лісу. Цій трагедії присвячена друга цінна наукова праця ювілята п. з. Едвард Еґан і його 'Верховинська акція' ", надрукована в „Українському Історику" (ч. 1-2 з 1977 р.). Статтю читається, як опис дантового пекла.

Із цінніших наукових статтей слід назвати також „Карпатська Україна і Угорщина", що появилася в „Сучасності" в 1974 р. (ч. 12 з грудня). В ній автор дає огляд історії окупації Мадярщиною й зокрема негативні наслідки т. зв. Авсгляйху, тобто вирівняння взаємовідносин Австрії з Мадярщиною з 1867 р., яке віддало наше населення під абсолютну й по-монгольськи жорстоку владу Мадярщини. Тоді то й знищено майже всі українські школи. Автор турбується також сучасними заходами мадярської і польської еміграції в справі привернення давного спільного наступу на українські землі. Мабуть по лінії відомого сказання „Polak-Wegier — dwa bratanki i do szabli i do szklanki", засновано в Чикаго 1966 року Угорсько-польське товариство не тільки для товариської, але й політичної співпраці.

„Ще б згадати недавно надрукувану в мюнхенському „Jahrbuch de Ukrainekunde, 1984", 25-сторінкову статтю п. н. „Die Ukraine und Ihre Stattlishen Territorien, в якій автор дав історично-правничий трактат про пов'язання долі України з віковим Drang nach Osten і Drang nach Westen Німеччини й Росії, на перехресті яких знайшлася Україна й її доля. Він стверджує, що й „мирова конференція у Версаї не врахувала в своїх постановах значення України, як політичного чинника в Центрально-Східній Европі та її ролі для забезпечення миру в цім просторі", що двадцять літ пізніше помстилося сливе на цілому світі.

Огляд публіцистичної й наукової праці д-ра Шандора

(Закінчення на стор. 4)

Зять І. Дем'янюка Едвард Нишник в Австралії

Комітет Оборони Людських Прав, який діє в Новій Південній Валії, а за вказівками Управи СУОА діє як Крайовий комітет збирання фондів на оборону Івана Дем'янюка, вже від довшого часу носився з думкою спровадити до Австралії сина або зятя Івана Дем'янюка, якого 18-го квітня ц.р. ізраїльський суд засудив на кару смерти, стверджуючи, що він є Іваном Грозним й має на сумлінні 900,000 жидів.

Засуд на кару смерти через повішення викликав велике здивування, а то й обурення в тих, які пильно слідкували за судом. Українська громада в Австралії поділяла ці почування.

У четвер, 29-го квітня ц.р., я мала змогу провести телефонічне інтерв'ю з оборонцем Дем'янюка Павлом Чумаком та сином засудженого Іваном молодшим. Ці інтерв'ю я подала в програмі українською мовою, яка передається з державної австралійської радіостанції 2ЕА-СБС в Сіднею, Нюкастлі та Вулонгонзі.

Довголітня знайома й приятелька родини Дем'янюків д-р Іванка Стаден з Сіднею, обурена засудом, почувши згадані інтерв'ю заявила мені й заступникові голови Комітету Оборони Людських Прав Степанові Семковому, що вона заплатить дорогу Едвардові Нишникові або Іванові Дем'янюкові, щоб вони приїхали до Австралії і представили громаді, а зокрема австралійським засобам масової інформації, так би мовити, другу сторону медалі. Відомо ж, що австралійська преса подавала про суд односторонні звідомлення світових пресових агентств.

На підставі такого жесту д-р Стаден Комітет ОПЛ скликав в неділю, 30 квітня ц.р., засідання, на якому створено Пресовий та організаційний комітет у склад якого увійшли: Марійка Чигрин, Орися Борець, Галя Кудрич, та Василь Сенько. Цей комітет негайно приступив до дії: в першу чергу, сконтактувався з Едвардом Нишником, який заявив, що він готовий приїхати до Австралії. Про можливість його приїзду ми негайно повідомили голову КОПЛ в Мельбурні та Управу СУОА, просячи їх зайнятися організацією громадської зустрічі в Мельбурні та Аделайді.

У вівторок, 3-го травня, Е. Нишник повідомив мене телефонічно, що він прибуде до Сіднею в понеділок, 9-го травня. Комітет зв'язався з усіма телевізійними станціями та газетами. Вдалося нам зорганізувати кілька інтерв'ю для Е. Нишника, а пресову конференцію ми вирішили скликати в Сіднейському журналістичному клюбі, беручи до уваги його центральне положення в місті поблизу ряду редакцій та радіостанцій. Коли здавалося, що усе готове для гідного прийняття гостя, зовсім несподівано наступили труднощі, і то звідти, звідки ніхто їх не сподівався.

В суботу, 14-го травня, в год. 7-ій вранці до мене зателефонував Е. Нишник й сказав що австралійський віцеконсул Роберт Кітзен із Чикаго відмовив в'їздну візу до Австралії бо він замішаний в контроверсійній справі й приїзд до Австралії збентежить певну частину громадськости, а зокрема жидівської.

Після розмови з ним я негайно повідомила голову СУОА Михайла Моравського про несподівану ситуацію. Він, в свою чергу відразу ж зателефонував Едвардові й пообіцяв, що зробить усе можливе, щоб уневажнити таке дивне рішення австралійського консуляту в Чикаго. Члени Комітету були обурені таким зворотом подій, а ті, які сумнівалися у потребі приїзду Едварда Нишника до Австралії, змінили свої погляди. Ця подія з'єднала нас усіх на шляху до спільної важливої мети — доказати Австралії невинність Дем'янюка.

Врешті, в ночі з суботи 7-го травня, на неділю, 8-го травня, в годині 1.30 М. Моравський повідомив, що Е. Нишник прибуде до Сіднею у вівторок, 10-го травня, в годині 9.30 вечора.

Перед нами стояло велике завдання — відкликати всі зорганізовані інтерв'ю та телевізійні виступи, пресову конференцію (а то ж неділя). Головних редакторів нема, є лише звичайні службовці. Після доповіді д-ра Валентина Мороза, який перебував в Сіднею, ми з Галею Кудрич в неділю, 8-го травня, ввечорі склали нове пресове звідомлення й розіслали його до пресових агентств Ю-Пі-Ай, Ройтерс та Австралієн Ассошієтед Прес, розраховуючи на те, що вони повідомлять всю мережу австралійської масової інформації..

У понеділок, 9-го травня, уже зранку телефони дзвонили безперервно. Всіх цікавило, чому саме Едвардові Нишникові відмовлено в'їздну візу до Австралії.

З радіостанції 2 6В вже в 10-ій годині ранку потелефонували до Нишника в Клівленд і вже в вістях у 1-ій год. по обіді подали інтерв'ю з ним а відтак телефонували до нас чи не всі сіднейські радіостанції. Хтось в ЗСА, не хотячи, зробив нам велику прислугу. Після двох днів нервових переживань у вівторок, 10-го травня, в год. 9.35 вечора до Сіднею прилетів довгоочікуваний наш гість.

Едварда Нишника на летовищі зустріли: голова Комітету ОЛП Галя Яскевич, члени комітету С. Стемків, Роман Круцько — голова Об'єднання Українських громад, мґр Юрій Менцінський, голова СУМ-у Василь Сенько та члени пресового комітету Марійка Чигрин, Галя Кудрич, Роксоляна Чигрин. Нарешті, знайомимося. Е. Нишник відразу зробив гарне враження. Присутні на летовищі журналісти двох сіднейських газет, „Мірор" і „Телеграф", провели з ним інтерв'ю, після чого ми обговорили з Едвардом пляни на наступний день.

В середу, 11-го травня ц.р., в год. 7.20 ранку Е. Нишник виступив на ранній телевізійній програмі „Ґуд морнінг, Австралія". Після цього виступу в приміщені Сіднейського журналістичного клюбу в 10-ій год. ранку відбулася пресова конференція, на яку прибули журналісти з таких газет: „Австралієн", „Сідні Морнінг Геральд", „Міррор", „Телеграф", „Кетолік Віклі", „Ейдж", мадярська, естонська, хорватська, словенська газети — журналісти та камери телевізійних станцій русел 9, 10, 7, 2 та Сі-Бі-Сі, журналісти радіо станцій 2 6 В, 2 С Н, 2 МММ, 2 WE, 2ЕА.

Конференція, яка тривала цілу годину, пройшла дуже успішно. Едвард, який заявив, що він українець четвертого покоління (його прадіди походять з Ужгороду), ілюстрував кожну подану ним вістку документацією або знімками. Журналісти з великим зацікавленням слухали його виклад, а потім ставили йому різні запитання. Ми довідалися, що оборона має нові документи, які вказують на те, що Дем'янюк є невинним. Документи доводять, що американське бюро ОСІ, яке досліджує так званих воєнних злочинців, — затаїло перед обороною ряд документів . Пресова конференція закінчилася в годині 11.45. І вже в обідову пору цього ж дня появилися звідомлення, ілюстровані фотографією Едварда в часописах „Міррор" та „Телеграф". Також і радіостанції, які мали своїх представників на конференції, подавали довші уривки з пресової конференції.

По обіді Е. Нишник відбув дебату з головою Всеавстралійського Жидівського Товариства Іслі Ліблер. Дебата передавалася на телевізійних станціях 9 та 2. Всі мешканці Австралії мали нагоду бачити і послухати цю дискусію в якій явно перемагав Е. Нишник своїми доречними арґументами.

Ввечорі в год. 7.30 в переповненій залі Дому Молоді Едвард Нишник промовляв англійською мовою до української громади та зацікавлених гостей неукраїнського походження (були присутні поляки, хорвати, литовці, латвійці, білорусини). Він представив громаді справу Івана Дем'янюка. Наголосив , що Дем'янюк є жертвою американсько-совєтсько-жидівської змови, й що українці Австралії повинні бути обережними й відповідно приготуватися, бож якраз тепер в Австралії працює Комісія дослідження воєнних злочинців, яку очолив адвокат Роберт Ґрінвуд, який роз'їжджає по світі й студіює різні архіви. На залі було багато молоді, що ставили Едвардові запитання. Українська громада Сіднею зложила 15,000 дол. на оборону І. Дем'янюка.

У четвер, 12-го травня, Е. Нишник дав ще кілька інтерв'ю австралійським радіостанціям в Сіднею та Мельбурні і був присутнім на зустрічі з молоддю, яка відбулася в гостинній хаті Орисі Борець-Сліпецької. На зустрічі був присутнім д-р В. Мороз. В п'ятницю, 1-го травня, Е. Нижник відлетів до Мельбурну, де його зустрів голова СУОА М. Моравський, який зорганізував йому зустріч з чотирма сенаторами. Наступного дня Едрварда гостили голова Комітету Оборони Людських Прав й голова Ради Кооператив Австралії інж. М. Болюх. Були запрошені представники українських церков Владика І. Прашко, о. Б. Стесишин та представники різних українських організацій. В Мельбурні зголосився був до засобів масової інформації один поляк Волянський, який твердить, що Іван Дем'янюк не є Іваном Грозним. Він дав Едвардові знімки нібито Івана Грозного.

Едвард Нишник провів чотири дні в Мельбурні, під час яких зустрічався з різними людьми та місцевою українською громадою. Український Мельбурн склав на цій зустрічі приблизно 10,000 долярів. Завдяки п-ву Марії й Махайлові Ґоянам, які заплатили Едвардові дорогу з Мельбурну до Аделаіди він там зустрівся з пресою та українською громадою. Зустріч відбулася у вівторок, 17-го травня, в Народнім Домі. Зібрано там на оборону І. Дем'янюка 5,000 долярів.

В середу, 18-го травня, Е. Нишник мав ряд зустрічів із австралійськими сенаторами в столиці Австралії в Канбері. Був з ним і голова СУОА М. Моравський який дуже позитивно висловлювався про згадані зустрічі. Пізно ввечорі відбулася зустріч з українцями Канбери та Квінбієну, де громада склала коло тисячі долярів. В четвер, 19-го травня, Едвард знову прибув до Сіднею де в Домі Молоді поінформував приблизно 60 людей про свої зустрічі з австралійськими сенаторами. В п'ятницю, 20-го травня, перед від'їздом із Австралії Едвард Нишник був прийнятий адвокатом Робертом Ґрінвудом, який виявив велике зацікавлення до справи Івана Дем'янюка, а також прийняв копії нових документів, які оборона отримала кілька днів перед закінченням суду в Єрусалимі, які вказують на те, що Дем'янюк — жертва судового свавілля.

Як голова пресового комітету зустрічі Едварда Нишника в Австралії можу сміло твердити, що перебування Едварда Нишника було вповні успішним як серед української громади, так і серед австралійців. Це вперше австралійська преса так голосно й масово заговорила про другу сторону справи. Багато наших українців також довідалися про справу й якщо хтось ще мав сумніви щодо вини І. Дем'янюка в страшних злочинах, які йому закидають, то ті сумніви розвіялись. Ми осягнули свою ціль.

Марійка Галабурда-Чигрин

Бенкет-бенефіс у користь Гарвардського Проєкту

Бенкет-бенефіс на Гарвардський Проєкт в Бриджпорті; промовляє д-р Франк Сисин.

Кері Гиота дякує від університету Ферфілд за перші томи Гарвардського Проєкту.

Запланована серія відзначень Тисячоліття Хрищення Руси-України відбувається згідно з календарем святкувань місцевого Ювілейного комітету. Після величавого святкування Йорданського Водосвяття в місцевому публічному парку з представниками різних християнських спільнот, що відбулося у кінці січня ц.р., черговою імпрезою був бенкет-бенефіс із забавою 30-го квітня ц.р. в клюбі Гиллендейл в Бриджпорті дохід з якого 5,000 дол. призначено на Гарвардський Проєкт.

Святочну імпрезу започаткував о. Іван Терлецький настоятель УКЦ св. Покрови, благодаренням і молитвою „Отче Наш", яку відспівав хор під проводом Дарії Бойко-Сантерре. Програмою вміло проводили Пилип і Маруся Якимці англійською і українською мовами. У бенкеті взяли участь деякі з почесних членів комітету, а саме д-р Томас Мелейді, людина активна в громадсько-політичних сферах і колишній президент університету Сей кред Гарт, подружжя Едвард і Люіс Кірхнери, які колись були при дипломатичному корпусі ЗСА, а тепер є чільними організаторами інтелігенції Римо-Католицької Церкви в Америці, нововибраний конгресмен Кристофер Шейз та Роза Кореа відома активістка еспанської громади. Під час бенкету почесні члени складали привіти-побажання з нагоди знаменного ювілею Хрищення України.

Головну доповідь виголосив д-р Франк Е. Сисин, директор-асистент ПУРІ. Він поінформував присутніх про працю українського Гарварду і підкреслив, що документування, інформування та свідчення про наше Тисячоліття є справою гідною тривалого відзначення. Доповідач вказав на важливість створення катедри української релігійної думки, необхідної для зберігання, змiцнювання та розвитку своєї духової ідентичности. Проф. Сисин після своєї доповіді вручив перші чотири томи (I-IV) Гарвардського Проєкту університетам Сейкред Гарт і Ферфілд. Голова Громадського комітету Рома Гайда у кінцевому слові підкреслила загальне почуття вдоволення єдністю усіх присутніх церковних громад у спільному вшануванні Тисячоліття.

Громадяни...

(Закінчення зі стор. 1)

ком періоду застою, те саме можна б сказати про начальника львівського КҐБ Малика, який має безпосереднє відношення до репресій 70-их років, не менше підозрілий Єльченко, на якого було зроблено особливий наголос, бо його вважають душителем української культури та мови, він русифікував Київ та Україну в цілості в 60-70-их роках.

Авдиторія схвалила думки Чорновола. Чорновіл оголосив створення Української Гельсінкської Федерації на базі Української Гельсінкської Групи і заявив, що така федерація на базі гельсінкських умов має шанси і перспективи відіграти важливу роль у здійсненні перебудови.

Михайло Горинь, голова Українського підкомітету захисту політв'язнів, зупинився саме на цій проблемі і сказав, що так довго, як люди ще сидять по тюрмах та таборах за свої переконання, не може бути мови про перебудову, демократизацію чи гласність. Він поставив питання, чому Горбачова хвалять за критику Брежнєва, а Івана Кандибу за таку критику, висловлену в 70-их роках, продовжують тримати в горезвісному таборі смерти. Гориневі ставили питання про умови в таборах і тюрмах і він зупинився на цій проблематиці.

У своєму виступі Богдан Горинь говорив про те, які питання повинна вирішувати конференція. Свідоме громадянство чекає від конференції, в першу чергу назвати періоди після 1929 року аж до 27-го з'їзду партії періодом контрреволюційним. У зв'язку з тим, що 1929 року Сталін учинив державний контрреволюційний переворот і, виходячи з того, що в основі системи стоять ради як спосіб управління владою рад, і що ради не мали жадного значення, в той період, слід назвати період після 1929 року антисовєтським. Епоха Брежнєва продовжувала епоху Сталіна. Сталінська епоха засуджена, однак ніхто ще не засуджував брежнєвську епоху, це питання ніхто навіть не ставить окремо, чого вимагала б послідовність, якщо перебудова мала б стати переконливою Зібрані люди дуже активно, підтримали цю думку тривалими оплесками, порушено було вимоги: необхідно засудити репресії епохи Брежнєва.

У виступі Б. Гориня йшлося також про те, щоб закріпити за республіками статус держави, щоб СССР відповідав своїй назві, тобто був союзом держав, а не автономних областей. Він заторкнув також справу упривілейованого статусу членів партії, що користуються окремими магазинами, окремими лікарнями, високими зарплатами, що створює величезну прірву між членами партії та іншими громадянами. Все це повинно бути ліквідовано, цей прошарок слід позбавити всяких привілеїв і зрівняти з масою населення. Гостро стояло також питання про КҐБ, діяльність якого критикують, але яке будує все нові й нові будинки та поширює свою роботу. Приміщення цієї інституції слід передати для кориснішої цілі, наприклад, під житлову площу.

Ті представники партії, що були вже обрані делегатами на конференцію в Москві й які прийшли на зібрання, почували себе дуже незручно, вони не змогли дати конкретних відповідей на гострі питанняк, що їм ставилися, авдиторія їх перервала, коли вони зводили розмову на дрібниці, губилися в деталях. Тому, що між вибраними на конференцію делегатами не було жадного представника Спілки письменників, зібрання запропонувало вибрати в делегати Романа Іваничука та Романа Лубківського. Зібрані постановили збиратися кожного першого четверга біля пам'ятника Івана Франка для обговорення актуальних питань. Делегати на конференцію заявили, що вони готові відповідати на запитання громадян у вівторок, 21-го червня, на стадіоні „Дружба", що може вмістити 50,000 людей.

Це перше велике зібрання громадян Львова показало високу культуру людей, що вміли розрізнити якість виступів, підтримували тих, що говорили суттєві речі, реагували відповідно, коли промовці вдавалися до словесної еквілібристики. Нарада тривала понад дві години. Тричі за цей час йшов дощ, однак ніхто не покидав зібрання, увага всіх була сконцентрована довкола дискусій.

Наступне зібрання має намір обговорити місце пам'ятника Тараса Шевченка. Тому що влада має намір ставити цей пам'ятник на периферії міста, громадяни Львова постановили вплинути на визначення місця пам'ятника; львів'яни бажають бачити цей пам'ятник у живому центрі рідного міста.

ОДНА З РЕЗОЛЮЦІЙ, прийнятих на московській партійній конференції, домагається від Політбюра і Центрального Комітету КПСС встановлення пам'ятника жертвам сталінізму у Москві і по можливості також в інших містах Совєтського Союзу. Пам'ятник повинен бути здвигнений для пошани жертв сталінського терору 1930, 40 і 50-их років. Про цю справу частинно говорив також сам генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов. Фелиситі Берінджер, кореспондентка газети „Ню Йорк Таймс" в Москві, пише, що таке рішення, згідно резолюція, не цілком задовільнила членів і прихильників неформальної громадської групи, науковців, юристів і всіх інших, які втратили своїх рідних під час сталінських чисток і терору, бо вони домагалися відзначення усіх репресованих, розстріляних, засланих та інших, які стали жертвами режиму. Група зібрала 43,000 підписів під петицією і передала її керівникам партійної конференції.

АЛЬМАНАХ УНС'89

Редакція „Свободи" приймає до розгляду матеріяли до Альманаха на 1989 рік, в якому припадає 175-ліття з дня народин Тараса Шевченка і 25-ліття відкриття пам'ятника в його пошану у Вашінгтоні, як теж 50-ліття проголошення незалежности Карпатської України, 95-ліття УНСоюзу. Статті на ці та інші теми можна присилати до 16-го липня 1988 року.

Ред.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
бл. п.
ГРИГОРІЯ ТРИГУЛИ

буде відправлена в неділю, 10-го липня 1988 р.,
о год. 12-ій полудня

ТОРЖЕСТВЕННА ПАНАХИДА

в українській автокефальній православній церкві
св. Покрови в Рочестер, Н. Й.

Запрошую до участи всі українські організації м. Рочестер і околиці.

Після Панахиди відбудеться поминальний обід в залі св. Покрови.

ПАВЛО ПРОКОПЕНКО

З болем і смутком повідомляємо членів 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку та українську громаду, що дня 2-го липня 1988 р., по короткій і важкій недузі, відійшов у Вічність секретар 2-го Відділу ООЧСУ, к. в'язень німецьких тюрм і кацетів

†

св. п.

СТЕПАН СЕРАБИН

проживши 64 років.

ПОХОРОН відбувся в середу, 6-го липня 1988 р. з церкви св. Юра в Ню Йорку і на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

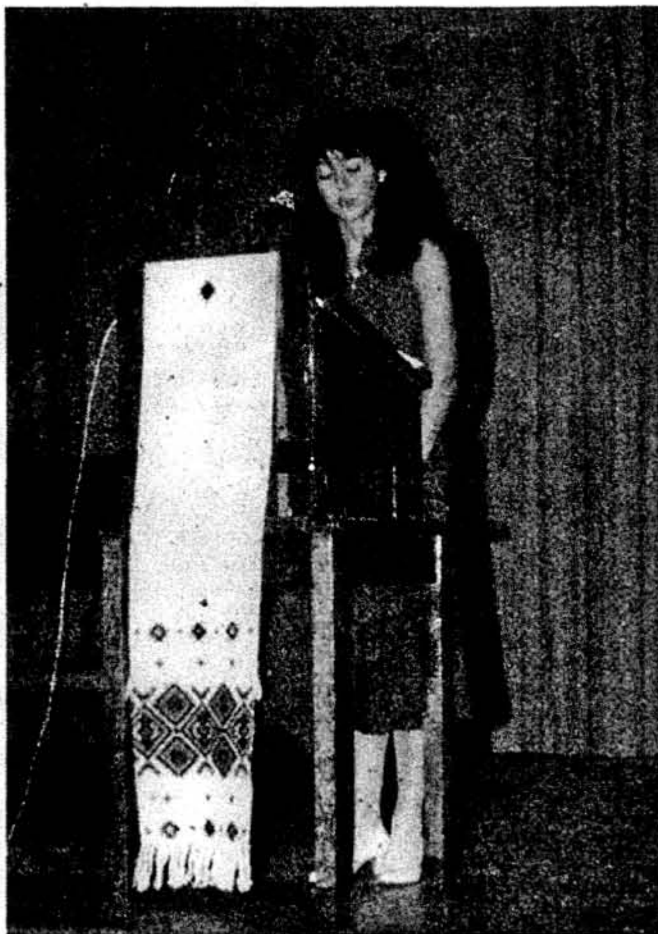
За Його праведну душу, просимо Ваших Молитов.

Вш. Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Управа і Члени 2-го Відділу ООЧСУ
в Ню Йорку

Союзівка...

(Закінчення зі стор. 1)

Про ювілей Тисячоліття і День Незалежности говорить „Міс Союзівка" Т. Коритко.

Б. Андрусишин виконує одну з пісень.

Л. Гой в одному з гумористичних скечів.

Р. Швед відкриває програму.

— „Темпо" у залі і „Акулу" на терасі „Веселки".

Дві ночі підряд вибухи феєрверків сколихували нічну тишу, освічуючи небо різними кольорами.

У неділю увечорі програму виповнили гості з Канади – гумористка Люба Гой з монологами і скечами та вокаліст Богдан Андрусишин під власний акомпаньямент ґітари. До танців цього вечора приґравала оркестра „Темпо" Ірка Коваля із солістом Юрком Грабом.

Серед багатьох союзовців на Союзівці були присутні члени Головного Уряду: головний касир Уляна Дячук і головні радні Володимир Квас і Алік Худолій.

У понеділок ярке, заходяче сонце супроводило валки автомобілів по крутих гірських дорогах, до головних шосе, а щасливці — ці, що залишились на Союзівці на тижневі або й довші вакації ґуторили у затишних кутках оселі, задоволені, що не мусять пакуватись і пробиватись домів густо заповненими автомобілями шляхами.

Тільки новий „молодий" Чемний з дива не міг вийти: так багато гумору, а тут раптом втихає. Але це тільки початок літа, 35-го літа на Союзівці.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРОР СССР Алексaндер Сухарев заявив у понеділок, 4-го липня, під час зустрічі з кореспондентами, що журнал „Огоньок", зглядно його головний редактор Віталій Коротич, вмішався у не свої справи, обвинувативши деяких делегатів партійної конференції, яка відбувалася минулого тижня в Москві у перекупстві і кримінальних проступках. „Наш принцип вважати людей невинними, поки їм не доказано вини", — заявив Сухарєв. В. Коротич, обороняючись перед заміткою генерального прокуратора, заявив, що видавництво очолюваного ним журналу має доказові матеріяли, які підтримують його обвинувачення, але прокурор про них, мовляв, не знає, бо це партійні особи і на них не можна подавати справи прямо до прокуратури, чи в суд, а спершу треба передати документацію до вищих партійних органів, а щойно вони вирішать чи справу треба передавати прокуратурі. На самій партійній конференції Коротич повернувся до сидячого в залі генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова і передав йому жмут паперів, нібито доказовий матеріял на обвинувачених ним чотирьох делегатів.

У ВІВТОРОК, 5-ГО ЛИПНЯ, у Франкфурті, Західня Німеччина, розпочався суд над Мохаммедом Алі Гамаді, одним із чотирьох повітряних піратів, які 14-го червня 1985 року захопили були американський пасажирський літак. Гамаді був заарештований 13-го січня 1987 року і переданий західньонімецькій прокуратурі. У зв'язку з приналежністю Гамаді до небезпечної мусулманської терористичної групи, західньонімецька поліція поробила усі заходи, щоб забезпечити спокійний перебіг процесу. У кварталі, де знаходиться приміщення суду, стаціонує тепер військова частина і збільшено число поліційних відділів.

Останній...

(Закінчення зі стор. 2)

треба доповнити згадкою, що він постійно працює над новими творами й має вже готову до друку двотомову працю п. з. „Закарпаття в світлі століть", історично-правничий розвиток від раннього X сторіччя до закінчення Першої світової війни.

Цікавою людиною є наш ювілят. Цікавою й щасливою. Бо хоч завжди був на першому фронті громадської роботи, пережив усі лихоліття й зберіг не лише працездатність, але й охоту до праці. Такі, як він не „переходять на пенсію", не стають емеритами. Ось тепер, дійшовши до вісімдесятого року життя, він зготував нові дві книжки й жде на надрукування. І вміє д-р Шандор працювати. Мабуть від працьовитих чехів навчився трудитися систематично й упорядковано. Коли йому повелося, зараз після прибуття до цього краю, організувати секретаріят Пан-Американської Конференції та бюро УККА, покійний д-р Лонгин Цегельський сказав на засіданні: „Дивіться, ми дали Шандорові торбу січки, а він з неї зробив бюро!" „не одну торбу, каже д-р Шандор всміхаючись, дали — дві".

Або, ось дивіться, у свому віці, він є членом уряду Української Народньої Республіки в екзилі й то на становищі заступника голови та й забирається консолідувати розпорошені сили громади. А перед пару тижнями погодився редагувати, довгі роки занедбаний з браку редактора, „Правничий Вісник" І за це та на це дай йому, Боже здоров'я і добрих сил.

Вітаючи з 80-літтям одного з останніх будівничих Карпатської України давнє зворушення вертається до мене. Пригадую, як я, в один березневий ранок 1939 року, шукав у львівській судовій табулі потрібних ґрунтовних книг невідомий мені літній урядовець, зачувши українську мову, запитав мене зі сльозами в очах, чи ще боряться карпатські січовики, бо його радіовий апарат уже не ловить передач з Хусту. Досі бачу цю стару, зажурену людину з обличчям подібним до стародавніх пожовклих книг, які вона берегла, її сльози й — мої, приховані, власні. Бо хто з нас, сучасників народин цієї короткохвилинної й дорогої, невеличкої й молодої, заквітчаної, як дівчина у вінку, Карпатської України не плакав по ній.

Чи повстануть...

(Закінчення зі стор. 2)

Ми — старше покоління — ніколи не забудемо наших початків у цій країні, коли так пекуче відчувалося брак хоч якоїсь роз'яснювальної брошури про Україну, яка тут колись в загальному була цією „терра інкоґніта". Не раз аж зневіра огортала нас і прямо не хотілося вірити в те, що нам колись вдасться пробити той мур незнання та ігнорації Заходу до визвольної проблеми українського народу. Тільки докладна студія порівняння тодішнього стану нашої еміґраційної спільноти з нинішнім станом може дати яскравий образ осягу доконаного в цьому аспекті нашою спільнотою на користь поневоленого українського народу. Щоб тільки поверховно перелічити те все, що зробила українська еміґраційна спільнота для добра українського народу, вже треба писати велику книгу, а не газетну статтю. Багато мільйонів долярів і труду видано на будову Божих храмів, на створення і вдержування центрів науки українознавства, на публікацію Енциклопедії Українознавства (вже в кількох різних виданнях), на публікацію цілого ряду важливих праць в ділянках української історії, релігії і культури та на створення української преси, яка в'яже наше зорганізоване життя і багато-багато іншого. Та найважливіше це те, що наша спільнота підтримує це все добровільно без найменшого примусу.

Недармо автор названої книжки, аналізуючи почуття національности каже, що, щоб залишитись українцем в Америці, Канаді чи Західній Европі, „не є дуже приходовим та корисним бизнесом", а проте, каже він, українці залишились українцями, бо вони є політичною еміґрацією, яка має розвинене та вкорінене почуття українського націоналізму (ст. 22-23).

Зрозуміло, що цей осяг нашої еміґрації не сміє давати нам причини до сповільнення нашої праці, а навпаки, нехай він одушевляє нас до дальшого змагання за волю нашого народу.

На питання, яке стоїть в наголовку нашої статті, українська спільнота переконливо ділом давала й дає афірмативну відповідь, а саме, що неросіяни таки повстануть. Зрозуміло, що їхнє повстання не мусить бути таким кривавим і жорстоко здавленим, як було здавлене польське повстання в 1830-31 роках. Живемо в добі в якій повстання, які започаткував Магатма Ґанді, дають кращі успіхи. Навіть американські негри дали світові доказ, що право людини можна здобути в добу атома і в серці мілітарно непоборної потуги.

Будьмо вдячні не тільки нашим молодим науковцям за їхні праці про Україну але також виявім вдячність їхнім батькам за те, що дають нам цих талановитих синів і дочок, не оглядаючись на більші матеріяльні користі, які вони могли б здобути в інших професіях. Усі вони роблять неоцінений вклад в мету непроминаючої духової вартости.

Витривалість...

(Закінчення зі стор. 2)

раїнознавства, а тепер здобула прилюдне признання і грамоту „молодого мистця" від стейтової музичної організації.

Дай Боже таких витривалих у трудах якнайбільше наших молодих людей, щоб вони могли успішно змагатись з їм подібними в різних ділянках науки і мистецтва світу.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ЕВА ТЕРЕНДИ (ОЛЕШКО), член УНС Відд. 259-го ім. Народин Пречистої Діви Марії в Чикаго, Ілл., померла 31-го травня 1988 року на 92-му році життя. Нар. 21-го лютого 1896 року в Австрії. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку племінників і племінниць і багато приятелів. Похорон відбувся 3-го червня 1988 року на цвинтарі св. Миколая в Дес Плейнс, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Юлія Гуглик, секр.

ТЕКЛЯ ЛЕЩУК, член УНС Відд. 303-го ім. Івана Мазепи у Флінті, Миш., померла 11-го травня 1988 року на 83-му році життя. Нар. 1904 року в селі Біще, пов. Бережани, Зах. Україна. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку сина Василя з дружиною Іриною, внуків Михайла, Богдана і Даниїла, сестру Пелаґію Жак з мужем Антоном в Польщі, сестрінку Анну Лихолат з мужем Михайлом та дальшу родину. Похорон відбувся 14-го травня 1988 року на „Флашінг Семетері" на Флашінгу, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Василь Лещук, секр.

ВАСИЛЬ НАЙДАН, член УНС Відд. 362-го Т-ва „Просвіта" в Бристолі, Па., помер 28-го лютого 1988 року на 65-му році життя. Нар. 18-го квітня 1922 року в селі Дзвиняч, Заліщики, Україна. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Михайла з дружиною Роксоляною і внучкою Ліліяною і сина Василя з дружиною Тінoю і внуком Васильком. Похорон відбувся 2-го березня 1988 року на цвинтарі Джан Нюман Горшам в Дейлеставі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Федір Петрик, секр.

МИКОЛА ФОРҐАЧ, ЧЛЕН УНС Відд. 5-го ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й., помер 28-го травня 1988 року на 66-му році життя. Нар. 25-го січня 1922 року в Єзуполі, Станиславів, Україна. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Роз, сина Альфреда з дружиною Варварою і дітьми Сонею і Лесею, дочку Мері з мужем Джаном Лі Веччі, сина Михайла з дружиною Надею і дітьми Стефанією і Танею. Похорон відбувся 1-го червня 1988 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Ню Йорк.

Вічна Йому Пам'ять!

Марія Климишин, секр.